

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών

ΤΕΧΝΙΚΗ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

**Δίκαιο της Ενέργειας
Το Πετρέλαιο
Η εξέλιξη του ρυθμιστικού πλαισίου**

*Δρ Γεώργιος Σκόδρας
Επίκουρος Καθηγητής*

Περιεχόμενα

- Εισαγωγή – Στοιχεία Δικαίου
- Νομοθεσία Δημοσίων Έργων
- Νομοθεσία Μελετών Δημοσίου
- **Δίκαιο της Ενέργειας**
- Δίκαιο του Περιβάλλοντος
- Νομοθεσία Υγιεινής & Ασφάλειας

Τριών δει μέμνησον τον άρχοντα

- *Ότι άνθρωπων άρχει*
- *Ότι κατά **Νόμον** άρχει*
- *Ότι ούκ άεί άρχει*

Η εξέλιξη του ρυθμιστικού πλαισίου

- ❑ *Μέχρι την 31-12-1985 το Κράτος είχε το αποκλειστικό δικαίωμα διάθεσης των πετρελαιοειδών προϊόντων για την κάλυψη των αναγκών της Ελληνικής αγοράς (άρθρα 1 και 3 του ν. 1571/1985)*
- ❑ *Το δικαίωμα αυτό ασκούσε η Δημόσια Επιχείρηση Πετρελαίου (ΔΕΠ), η οποία είχε ιδρυθεί ως δημόσια επιχείρηση που ανήκε στο Κράτος (ν. 87/1975)*
- ❑ *Η συνολική ρύθμιση της αγοράς των πετρελαιοειδών προϊόντων στην Ελλάδα επιχειρήθηκε για πρώτη φορά με τον ν. 1571/1985 «Ρύθμιση θεμάτων πετρελαϊκής πολιτικής και εμπορίας πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις» που προέβλεψε «προοδευτική διαρρύθμιση» (απορρύθμιση) του κρατικού μονοπωλίου στον τομέα εμπορίας (άρθρο 4)*
- ❑ *Με τον νόμο αυτό η αγορά των πετρελαιοειδών προϊόντων διαχωρίστηκε σε τρεις τομείς, τη διύλιση, την εμπορία (χονδρική) και την λιανική εμπορία (πρατήρια και μεταπωλητές)*
- ❑ *Ο νόμος θέσπισε την υποχρέωση να γίνεται η άσκηση κάθε δραστηριότητας από διαφορετικό νομικό πρόσωπο*

Η εξέλιξη του ρυθμιστικού πλαισίου

- ❑ *Με την από 13-12-1990 απόφαση του ΔΕΚ, κρίθηκε ότι η Ελληνική Δημοκρατία, με τον ν. 1571/1985 και τις εκτελεστικές διατάξεις του που προβλέπουν την διατήρηση σε ισχύ των δικαιωμάτων του Δημοσίου για την εισαγωγή και την εμπορία των πετρελαιοειδών και που εξαρτούν τα ετήσια προγράμματα προμηθειών των εταιρειών εμπορίας και τις ενδεχόμενες τροποποιήσεις των προγραμμάτων αυτών από την έγκριση των Ελληνικών αρχών και που επίσης θεσπίζουν καθεστώς ποσοτώσεων εμπορίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 30, 34 και 37 παρ. 1 της ΣυνθΕΟΚ*
- ❑ *Η καταδίκη αυτή είχε ως αποτέλεσμα την υιοθέτηση νέας συνολικής ρύθμισης της αγοράς των πετρελαιοειδών προϊόντων στην Ελλάδα, με την οποία αποδίδεται η δραστηριότητα στον τομέα αυτό στον ελεύθερο ανταγωνισμό (ν.2008/1992)*
- ❑ *Παράλληλα, με το ΠΔ 190/1992 η κρατική ΔΕΠ εξήλθε από τον δημόσιο τομέα*
- ❑ *Το θεσμικό πλαίσιο με τον ν. 2008/1992 και οι απομένουσες διατάξεις του ν. 1571/1985 υπέστησαν αλληπάλληλες τροποποιήσεις που επηρέασαν τις συνθήκες λειτουργίας της αγοράς πετρελαιοειδών*

Η εξέλιξη του ρυθμιστικού πλαισίου

- ❑ Οι διατάξεις του ν. 87/1975 σχετικά με την ΔΕΠ καταργήθηκαν με το δέκατο τέταρτο άρθρο του ν.2593/1998 «Αναδιοργάνωση ΔΕΠ»
- ❑ Προβλέφθηκε η μετατροπή της επιχείρησης σε κεφαλαιουχική εταιρεία και η μετονομασία της σε «Ελληνικά Πετρέλαια ΑΕ» (ΕΛΠΕ)
- ❑ Μετά τις αλλαγές αυτές οι μετοχές της εταιρείας εισήχθησαν για διαπραγμάτευση στα Χρηματιστήρια Αθηνών και Λονδίνου
- ❑ Το 2003 η ΕΛΠΕ συγχωνεύθηκε με την ΠΕΤΡΟΛΑ ΕΛΛΑΣ ΑΒΕΕ και η διαχείριση της έπαψε να ανήκει στο κράτος
- ❑ Προς το τέλος της δεκαετίας του 1990 διαφοροποιήθηκαν οι φορολογικοί συντελεστές των πετρελαιοειδών προϊόντων, ιδίως μεταξύ πετρελαίου θέρμανσης και κίνησης
- ❑ Εξαιτίας της διαφοροποίησης αυτής, η οποία υιοθετήθηκε για λόγους αντιπληθωριστικής πολιτικής, εμφανίστηκαν εκτεταμένα προβλήματα νοθείας, λαθρεμπορίας και φοροδιαφυγής, ενώ οι μηχανισμοί εποπτείας και ελέγχου της αγοράς δεν λειτούργησαν αποτελεσματικά
- ❑ Επιπλέον, η απαγόρευση της καθετοποίησης, δηλαδή της άσκησης περισσότερων δραστηριοτήτων στον τομέα από την ίδια επιχείρηση, λειτούργησε ως αντικίνητρο για νέες επενδύσεις και ανάπτυξη

Η εξέλιξη του ρυθμιστικού πλαισίου

- ❑ Περαιτέρω υιοθετήθηκε ένα σύστημα τήρησης αποθεμάτων ασφαλείας με το οποίο η σχετική υποχρέωση επιβλήθηκε στις επιχειρήσεις εμπορίας
- ❑ Καθώς οι επιχειρήσεις αυτές δεν διέθεταν ίδιους αποθηκευτικούς χώρους, ήταν αναγκασμένες εκ των πραγμάτων να συμφωνούν με τα διυλιστήρια να τηρούν αυτά για λογαριασμό τους τα αναλογούντα αποθέματα ασφαλείας, οι δε σχετικές συμφωνίες περιγράφονταν στις συμβάσεις προμήθειας των εμπόρων από τα διυλιστήρια
- ❑ Επειδή όμως δεν προβλεπόταν δικαίωμα πρόσβασης τρίτων στους αποθηκευτικούς χώρους των διυλιστηρίων, παρεμποδίζονταν οι εισαγωγές έτοιμων προϊόντων, καθώς δεν υφίσταντο αποθήκες τήρησης των αναλογούντων σε αυτές αποθεμάτων ασφαλείας
- ❑ Η κατάσταση αυτή οδήγησε σε καταδίκη της χώρας με την από 25-10-2001 απόφαση του ΔΕΚ, με την οποία κρίθηκε ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονταν στις επιχειρήσεις του τομέα στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος αποτελούν απαγορευμένο από την ΣυνθΕΟΚ μέτρο ισοδύναμου αποτελέσματος περιορισμού των εισαγωγών (πρώην άρθρο 30 ΣυνθΕΟΚ)

Η εξέλιξη του ρυθμιστικού πλαισίου

- ❑ *Με σκοπό την συμμόρφωση προς το Ευρωπαϊκό δίκαιο, την ανάπτυξη ανταγωνισμού και την καταπολέμηση φαινομένων φοροδιαφυγής, λαθρεμπορίας και νοθείας εκδόθηκε ο ν. 3054/2002 «Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις»*
- ❑ *Με τον νόμο αυτό διαμορφώθηκε πλήρες, νέο κανονιστικό πλαίσιο και καταργήθηκαν οι προηγούμενοι νόμοι οργάνωσης της αγοράς από την 1 – 1 – 2003*
- ❑ *Με τον νέο κανονιστικό πλαίσιο η οργάνωση της αγοράς γίνεται με βάση τις αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού, επιφυλάσσοντας στο Κράτος ρόλο κατ' εξοχήν εποπτείας και διασφάλισης του γενικού συμφέροντος (ιδίως για θέματα εθνικής άμυνας και ασφάλειας)*
- ❑ *Δίδεται έμφαση στην αρχή της μη διάκρισης που επιβάλλεται σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό δίκαιο*
- ❑ *Στο πλαίσιο αυτό, η ρυθμιστική παρέμβαση στην αγορά των πετρελαιοειδών παραμένει περιορισμένη, συγκριτικά με άλλους ενεργειακούς τομείς, καθώς απουσιάζει το στοιχείο του φυσικού μονοπωλίου*

Η εξέλιξη του ρυθμιστικού πλαισίου

- Για δύο επιμέρους τομείς του κλάδου των πετρελαιοειδών που προσομοιάζουν προς φυσικά μονοπώλια και φέρουν χαρακτηριστικά ουσιώδους υποδομής, δηλαδή τους χώρους αποθήκευσης και τους αγωγούς, προβλέπονται στον νόμο ειδικές ρυθμίσεις, όσον αφορά στην τιμολόγηση και στην πρόσβαση τρίτων
- Οι βασικές επιδιώξεις του ν. 3054/2002 ήταν η ενίσχυση του ανταγωνισμού, η μεταρρύθμιση του τρόπου τήρησης των αποθεμάτων ασφαλείας, ώστε να μην παραβλάπτεται ο ανταγωνισμός, η συγκρότηση μηχανισμού ελέγχου της διακίνησης καυσίμων για την αντιμετώπιση φαινομένων λαθρεμπορίου και νοθείας, όπως επίσης και η ενίσχυση της διαφάνειας και αποτελεσματικότητας προς όφελος του καταναλωτή

Η εξέλιξη του ρυθμιστικού πλαισίου

- Τα μέτρα που υιοθετήθηκαν περιλαμβάνουν
  - ✓ Την αναμόρφωση του συστήματος αδειοδότησης για την άσκηση δραστηριότητας στον τομέα των πετρελαιοειδών προϊόντων
  - ✓ Τη διασφάλιση της δυνατότητας συγχώνευσης επιχειρήσεων και την παροχή κινήτρων για συγχωνεύσεις εταιρειών εμπορίας
  - ✓ Την παροχή κινήτρων για την δημιουργία νέων αποθηκευτικών χώρων για πετρελαιοειδή προϊόντα
  - ✓ Την ενίσχυση των μηχανισμών εποπτείας της αγοράς
  - ✓ Την διαμόρφωση κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για την αντιμετώπιση κρίσεων στην αγορά
  - ✓ Την διασφάλιση της διαφάνειας σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης των αποθηκευτικών χώρων, υπό το πρίσμα του δικαιώματος πρόσβασης τρίτων
  - ✓ Προβλέφθηκαν επίσης αυστηρές διοικητικές κυρώσεις για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, της λαθρεμπορίας και της νοθείας καυσίμων

Η εξέλιξη του ρυθμιστικού πλαισίου

- ❑ *Η πρακτική εφαρμογή του ν. 3054/2002 εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση του για την ρύθμιση ειδικότερων, λεπτομερειακών και τεχνικών θεμάτων*
- ❑ *Η έκδοση αυτών των κανονιστικών πράξεων συχνά καθυστέρησε με αποτέλεσμα να περιορισθεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων που υιοθετήθηκαν από τον νομοθέτη*
- ❑ *Ο ν. 3054/2002 τροποποιήθηκε με τον ν. 3335/2005 «Έλεγχος της διακίνησης και αποθήκευσης πετρελαιοειδών προϊόντων» με τον οποίο, μεταξύ των άλλων τροποποιήθηκαν οι προϋποθέσεις άσκησης δραστηριότητας στην χονδρική εμπορία καυσίμων με στόχο την διευκόλυνση της εισόδου νέων επιχειρήσεων*
- ❑ *Χορηγήθηκε στους κατόχους άδειας λιανικής εμπορίας η δυνατότητα προμήθειας πετρελαιοειδών απευθείας από τα διυλιστήρια ή από εισαγωγή*
- ❑ *Τροποποιήθηκε επίσης ο τρόπος κατανομής της ευθύνης στην περίπτωση καθετοποιημένων επιχειρήσεων εμπορίας πετρελαιοειδών και άλλαξε το σύστημα ελέγχου των επιχειρήσεων πετρελαιοειδών, καθώς τροποποιήθηκαν οι σχετικές με τα Κλιμάκια Ελέγχου Διακίνησης και Αποθήκευσης Καυσίμων διατάξεις*

Η εξέλιξη του ρυθμιστικού πλαισίου

- ❑ *Τροποποιήσεις του ν. 3054/2002 περιλαμβάνονται επίσης στον ν. 3423/2005 για τα βιοκαύσιμα, ο οποίος εκδόθηκε στο πλαίσιο ενσωμάτωσης των κανόνων της οδηγίας 2003/30/EK (EE L 123/42) για την εισαγωγή βιοκαυσίμων στο ενεργειακό μίγμα των κρατών μελών*
- ❑ *Η Επιτροπή Ανταγωνισμού με την Απόφαση 334/V/20-3-2007 (μετά από δημόσια διαβούλευση) πρότεινε μέτρα για να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα που παρατηρήθηκαν σε σχέση με τον ανταγωνισμό στην αγορά πετρελαιοειδών προϊόντων, ιδίως σε σχέση με θέματα διαμόρφωσης των τιμών. Συγκεκριμένα προτάθηκαν μέτρα που αφορούν ιδίως:*
  - ✓ *Την γνωστοποίηση του τρόπου τιμολόγησης*
  - ✓ *Την ολοκλήρωση του ρυθμιστικού πλαισίου με την θέσπιση της δευτερογενούς νομοθεσίας*
- ❑ *Η παρέμβαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού οδήγησε στην υιοθέτηση του δευτέρου μέρους του Κανονισμού Τήρησης Αποθεμάτων Ασφαλείας το 2007, με τον οποίο ρυθμίζονται τα ουσιώδη θέματα της πρόσβασης τρίτων σε αποθηκευτικούς χώρους*

Η εξέλιξη του ρυθμιστικού πλαισίου

- *Η Επιτροπή Ανταγωνισμού εξέδωσε την Απόφαση 418/V/12-11-2008 σχετικά με την κανονιστική παρέμβαση στον κλάδο των πετρελαιοειδών, τα κύρια σημεία της οποίας συνοψίζονται στα εξής:*
  - ✓ *Θέσπιση υποχρεώσεων των εταιρειών διύλισης να γνωστοποιούν στοιχεία κόστους σχετικά με την τήρηση αποθεμάτων ασφαλείας και τις προσαυξήσεις που χρεώνουν στις εταιρείες εμπορίας και τους μεγάλους καταναλωτές, καθώς και να μην παρεμποδίζουν την απευθείας πρόσβαση σε ανεξάρτητα πρατήρια*
  - ✓ *Πρόταση δημιουργίας Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Διύλισης και Εμπορίας Πετρελαιοειδών και ενίσχυσης των εποπτικών αρμοδιοτήτων της ΡΑΕ*
  - ✓ *Πρόταση μέτρων για την ενίσχυση της προστασίας των καταναλωτών και την άρση των στρεβλώσεων και περιορισμών που παρατηρούνται στις επιμέρους αγορές του τομέα πετρελαιοειδών προϊόντων*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ!